

Tchung Wej-ke 童偉格 (Tchaj-wan)

Tchung Wej-ke (Tong Wei-ger) mistrně propojuje latinskoamerický magický realismus s typicky tchajwanskými motivy a vytváří tak příběhy, které ohledávají surreálné průsečíky života a smrti. Vývoj jeho protagonistů je často poznamenán těžkým traumatem, přičemž reflektují neúprosnou realitu a existenciální otázky, i v souvislosti s moderním způsobem života. Prostřednictvím postav zrcadlících velmi současná dilemata prozkoumávají Tchungova díla témata osudu i naší křehkosti a s dojemnou zranitelností se zamýšlejí nad postavením člověka ve společnosti. Na pozadí jeho příběhů, které za pomoci prostředků magického realismu reflektují tchajwanské teď a tady, jako by vždy zaznívala existenciální otázka „Kdo jsem a jak bych měl žít?“.

úryvek přeložil Filip Lexa

Rodina duchů

Bud'te bez obav. Jestli se mě na to zeptá někdo znovu, zalžu a řeknu, že si stále pamatuji, jak to toho dne na světě vypadalo.

Po dešti proniklo slunce příkrovem mraků a široko daleko rozsypalo šikmé paprsky světla. Čas od času se zdvihl silný poryv větru, který rozčísl husté trsy ostrovní trávy a odhalil tak jejich nažloutlé podbřišky. Větve a listy stromů lemujících ulici se houpaly, zvuk cikád se podobal přílivu a odlivu, někdy byl jasný a rozzářený, jindy ustupoval a slábl.

Bylo to jednoho červnového čtvrtka. Odpoledne jsem se připojil k zástupu žáků vycházejícího z vrat základní školy. Táhl jsem za sebou madlo své školní tašky, jako kdybych někde po letišti vlekl kufr na kolečkách, pomalu a usilovně jsem tašku přetahoval přes každou dlažební kostku chodníku a loudavě se při tom posunoval ke konci zástupu. Poté, co prošel několika křižovatkami, se zástup rozptýlil. Složil jsem madlo, hodil si tašku na záda a o překot se rozběhl vpřed.

Toho dne jsem završil desátý rok svého života.

Vydal jsem se za svou maminkou. Za můj dosavadní život to bylo poprvé, co jsem se rozhodl sám ji navštívit.

Má maminka byla prvním živým člověkem, kterého jsem na tomto světě poznal.

Prvním mrtvým člověkem, kterého jsem poznal, byla také má maminka.

Hned od chvíle, kdy jsem se naučil chodit, každou druhou a čtvrtou neděli v měsíci má mrtvá maminka znovu obživila a vyzvedla si mě v domě mého dědečka, aby mě s sebou vzala ven.

V těch dnech jsem se vždy probouzel brzy ráno. Ležel jsem v posteli, v náručí držel auto na hraní, které mi maminka koupila – vzpomínám si, že to bylo žluté popelářské auto – s očima do široka otevřenýma jsem sledoval, jak svítá, a čekal, až přijde maminka a zatáhne za zvonek u dveří.

Po mém boku spal otec. Byl opilý. Často byl opilý, každý sobotní večer se ale opil obzvláště

svědomitě a spal vždy jako odlitek z bronzu, sám si poklidně snil, zatímco ovzduší kolem sebe dělal svíravým a těžkým.

O kus dál za dveřmi ložnice, kde jsme spali otec a já, se nacházeli můj dědeček a babička, otcovi rodiče, kteří se spolu vždy brzy večer ukládali současně ke spánku, spolu a současně také brzy ráno vstávali a nyní spolu oba dva popocházeli po kuchyni. Můj dědeček se vlažně věnoval své ranní rozcvičce. Babička zametala podlahu, utírala prach a potom s brýlemi na nose procházela účty; celé ráno strávila počítáním příjmů a výdajů za minulý týden.

Když člověk vyšel z kuchyně, napříč přes chodbu tu ve dvou dalších ložnicích spali odděleně má teta a strýc, otcovi sourozenci, navzájem si podobní jako dvojčata. Teta měla přes hlavu navlečenou sítku na vlasy, na očích nasazené klapy a s velkým lomozem skřípala zuby. Strýc měl levou nohu v sádře, trčela mu do výše a v takovéto pozici, jako by se vznášel ve vakuu, byl pilně zabraný do spánku.

Byl to byt ve městě, v domě o dvou poschodích, světla sem dopadalo poskrovnu a v tuto hodinu zde nesvítla ani jedna lampa.

Protože má rodina vždy chovala v úctě hospodárnost.

Má rodina se v tomto městě nejrůznějšími sebevědomými a chvályhodnými způsoby nerušeně rozmnožovala po mnoho generací. Když před dávnou dobou jeden z mých předků zemřel – řekněme, že to byla má praprababička – její duše odletěla pod světelný příkrov velkoměsta, a ať hledala kdekoliv, nemohla najít žádnou štěrbinu, nedokázala nalézt žádný vchod, kterým by se dostala do podsvětí.

Neměla tedy jinou možnost než se vrátit zpět domů, k mé rodině.

Má rodina milovala čistotu a pořádek natolik, že když má praprababička doletěla zpátky domů, zjistila, že její mrtvé tělo už jsme spálili. Pokoj, ve kterém v poslední době bydlela, stejně jako všechno, co zde za života nashromáždila, jsme už potutelně vyklidili a rozdělili si mezi sebe. Když zde tedy nenašla své vlastní tělo, a dokonce ani nic ze svého starého oblečení, byla nucená – aby svou duši do něčeho oblékla – předstírat, že není jen duší, a chodila pak jako živý člověk mezi námi.

Svolali jsme rodinnou schůzi, posunovali věcmi z místa na místo, až se nám podařilo uvolnit jeden nepoužívaný háček, kde jsme mohli nechat duši mé praprababičky viset vysoko na zdi jako obraz. Paprsky slunce ji spalovaly a noční rosa jí pak zase byla balzámem na její rány. Jeden malý, kriminálně smýšlející gekon ji znovu a znovu přibíhal škrábat a očichávat. Velké nástěnné hodiny, které se nikdy nezastavily, ji každou vteřinu sytily svým tikáním. Duše mé praprababičky už nedokázala plakat a v tom nekonečném čase smrti, kdy už nebylo nic, co dělat, a žádná cesta, kterou se vydat, se nám bezostyšně postavila tvář v tvář a bez ustání jen vydávala elektromagnetické vlny podobající se z poloviny bédování a z poloviny smyslnému sténání.

Znovu jsme svolali rodinnou schůzi, abychom se dohodli na nějakém způsobu, jak ji upokojit.

Byli jsme natolik sebejistá, hospodárná a pořádkumilovná rodina, že jsme se usnesli, že mlčky tohoto ducha, který z naší rodiny unikl, všichni stejným dílem vstřebáme. Usnesli jsme

se, že od této chvíle se každý jeden po druhém budeme muset střídat v tom, že poskytneme vždy trochu svého času k tomu, abychom nabídli své tělo k použití mé praprababičky, aby se rozdrobila na malé části, kolovala od jednoho z nás k druhému a zůstala tak navždy s mou rodinou.

Později, když postupně umírali lidé příslušící ke generaci mého pradědečka, také jsme je takto jednoho po druhém ubytovali.

Získali jsme tak jednu novou ctnost: soudržnost.

A bylo to jistě od této doby, co si každý člen mé rodiny (i poté, co nás život rozesel po městě jako suché listí stromů a bydleli jsme už každý odděleně v různých domech) více či méně uchovával blízkou podobnost oněm podomácku sestaveným autům složeným z různých nesourodých dílů.

Každou sobotu při západu slunce se světla města náraz rozsvítí a město se ze všech stran od obzoru potáhne růžovým příkrovem, přesně takovým, který zde kdysi zadržel duši mé praprababičky – jako by se to město chtělo oddělit od ostatního světa a nikdo už ho nemohl opustit.

V takovémto čase celá naše rodina pod vedením dědečka, z jehož krve jsme všichni vzešli, společně vycházela z domu.

Sešli jsme dvě poschodí, přešli ulici a zamířili si to naproti na večeři do Domu knedlíčků hubeňoura Wanga. Usadili jsme se kolem kulatého stolu, všech šest jídelních lístků jsme předali dědečkovi, který jedním dechem objednal velikou mísu nudlí, veliký talíř taštiček, veliký kbelík polévky a velikou hromadu nakládané zeleniny. Byli jsme natolik sebejistá, hospodárná, pořádkumilovná a soudržná rodina, že jsme si vždy nudle, taštičky, polévku a zeleninu pěkně rozdělili a každý se najedl ze všech druhů jídla. Srkali jsme a mlaskali, lžíce a hůlky se míhaly a křížily, jako bychom předkládali obětní hostinu všem duchům zemřelých předků, kteří přežívali v našich tělech.

Potom jsme společně pod dědečkovým vedením zas přešli ulici, vystoupali dvě poschodí do druhého patra a byli jsme zpět doma.

V obýváku jsme se společně dívali na televizi, a když jsme se společně dodívali, můj dědeček postupně zamkl trojitě ocelové dveře od bytu a pak jsme se rozešli každý do svého vlastního pokoje. Břicha se nám nadýmala, každý z nás doušek po doušku vydechoval zápach zeleniny, polévky, taštiček a nudlí, jako bychom vypouštěli zlomky duší všech těch rozdrobených předků.

Otec zespondu šatní skříň vedle naší postele vyhrabal skrytou láhev kořalky, sedl si čelem ke zdi a lok po lok se začal opíjet.

Napříč přes chodbu, v jiných ložnicích, vlezli můj dědeček a babička rychle do postele a začal závod o to, kdo z nich upadne dříve do lehkého spánku.

Má teta si navlékla na vlasy sítku, nasadila si klapky na oči, nasadila si chránič na zuby, aby se tak pokusila uchovat si mládí zas na jeden další den.

Můj strýc měl všechny čtyři končetiny zdvižené do výše a podobal se tak oltáři obrácenému vzhůru nohama, který zástup duchů slavnostně vynesl a položil na postel. Nepamatoval si už, kterou končetinu si zlomil tentokrát, nebylo to totiž poprvé, kdy jako lumík skočil z balkónu

v druhém poschodí s tím úmyslem, že se půjde projít po venku.

Noc pokročila. Všichni v mé rodině – ať živí nebo mrtví – utichli.

Takto tedy na tomto světě vypadala má rodina před tím, než má maminka znovu obživila.

Jen málokdy jsme si na ni vzpomněli.

Jen málokdy jsme si vzpomněli na kohokoliv, obzvláště pokud tu nebyl přítomný s námi.

A potom, když se rozednělo, někdo za trojitými ocelovými dveřmi zlehka zatáhl za zvonek.

Jako jediný jsem vstal, oblékl si venkovní šaty – kostkovanou košili s krátkým rukávem, krátké kalhoty s kšandami, červeného motýlka, bílé ponožky – rozrazil jsem dveře a vešel do potemnělého obýváku. Spatřil jsem svou znovu obživlou maminku, jak s vážným výrazem ve tváři sedí po boku mého dědečka a babičky tak, že spolu tvoří rovnostranný trojúhelník, a jako cizí lidé si tlumeně povídají. I dnes, jako pokaždé, se zdálo, že uběhla půlka života, než mě maminka konečně vzala za ruku a odvedla ven ze dveří.

Schody jsme seběhli jako vítr, kolena jako by se nám rozpustila.

O těchto nedělích, ať už bylo jasno, nebo pršelo, mě s sebou maminka vždy brávala na výlet. Skoro jako kdybychom v ruce drželi turistickou mapu města, jako bychom byli turisté z nějaké cizí země a pečlivě si odškrtačovali z té mapy jednu po druhé každou pamětihodnost.

Jednou za velkého lijáku jsme s několika přestupy dojeli autobusem dokonce až do Palácového muzea, abychom se podívali na výstavu porcelánu.

Klimatizace v muzeu pracovala na plné obrátky, porcelánové nádoby mlčely. Byla mi zima a cítil jsem se stísněně, ale mamince jsem nic neřekl. Jeden jsme druhému dělali společnost a trpělivě si prohlédli všechny možné druhy porcelánových nádob z doby posledních pěti set let, až se mi začalo zdát, že všechny vázy na květiny jsou starožitnosti.

Tenkrát jsem vypadal na sedm let. A pokud mi bylo sedm, tak mé mamince muselo být dvacet devět.

Seděli jsme spolu na lavici v dlouhé muzejní chodbě, abychom dali odpočinout svým uondaným nohám, a dívali se na déšť v kopcích, dívali se na obrys města, dívali se na celou tu scénérii, která byla o mnoho starší než my, která jednoduše byla tak, že ani nežila, ani nebyla mrtvá, jako by nikdy neměla sebemenší problém, jako by se nikdy nemohla cítit unavená.

Až o mnoho později jsem pochopil, proč jsou obyvatelé velkoměst přesvědčení, že ve městě nemůžou existovat duchové, že zde nemůžou být příbytky těch, kteří jsou po smrti. A proč jsou přesvědčení, že to, co je ve městě, není nic než onen skutečný svět, který se nám zřetelně ukazuje před očima – svět, kde nejsou než všichni ti jednotliví lidé, kteří se navzájem neznají, kteří se míjejí na ulici, nepromluví spolu a nesetkají se pohledem.

A ještě o mnoho později, když jsem ve vzpomínkách viděl tu melancholickou mladou ženu doprovázenou malým, přehnaně upjaté a formálně oblečeným klukem, uvědomil jsem si, že moje maminka na tom nejspíš tenkrát byla úplně stejně jako já a většina čtvrtí ve městě pro ni byla úplně cizí.

Přesto však bylo to město jediným místem, kde jsme s maminkou mohli být spolu. Jediné území, kde jsme mohli během jednoho dne jezdit tam a zpět prostředky hromadné dopravy.

Ale před tím vším... Před tím, než jsem to pochopil, než jsem si to uvědomil, jsem toho červnového čtvrtka vyrazil na cestu a bylo to za můj dosavadní život poprvé, co jsem se rozhodl sám maminku navštívit.

O překot jsem běžel ulicí vpřed a blížil se k místu, jehož adresu jsem náhodou zaslechl a od té doby mi zůstala vypálená v mozku. Sklonil jsem hlavu, bál jsem se totiž, abych nepotkal některé z těch známých tváří – jakoukoliv z těch tváří složených z očí, nosu, úst a uší, které se všechny sobě navzájem podobaly. Děsilo mě, že by mě ta tvář mohla zarazit v půli cesty a dovést mě zpět do toho domu, do kterého jsem se měl ze školy vrátit.

Ale nikoho jsem nepotkal a snadno jsem dorazil až ke svému cíli. Stál jsem v přízemí starého patrového domu a hleděl na schodiště vedoucí do jeho suterénu. Divil jsem se, že místo, které označovala adresa v mém mozku, se nachází tak nečekaně blízko mé škole a mému domovu.

Tak tady to bylo! Místo, kde v tomto městě přebývala má maminka mimo ony dny, kdy dvakrát do měsíce znovu obživila, kde bydlela v nekonečném čase své smrti. Našel jsem ho.

Sešel jsem po schodech dolů. Kráčel jsem tmavě zelenou chodbou, jejíž zdi po obou stranách lemovaly nesčetné dřevěné dveře. Na konci chodby svítilo oranžové nouzové světlo, které nejspíš nikdy nezhasínalo.

U maminčiných dveří jsem nenašel zvonek. Zaklepal jsem. Po chvíli jsem vzal za kliku.

Byly zamčené.

Položil jsem školní tašku na zem, posadil jsem se, opřel se zády o dveře a čekal, až maminčina duše přilétne zpátky domů.

Už dávno přestalo pršet, ale liduprázdná chodba podobně jako psí jazyk stále vydávala vlhký a teplý zápach.

Usnul jsem. Myslím, že jak jsem tam čekal opřený o dveře, s klimbající hlavou a stočený do klubíčka, usnul jsem na strašlivě dlouhou dobu. Myslím, že slunce už muselo zapadnout za hory. Myslím, že ten hustě tkaný příkrov světla už se musel zhmotnit nad městem. Vzpomínám si, jak jsem si to v jednu neděli tvrdohlavě a zároveň vesele rázoval tmavým, studeným hypermarketem, abych se tak vyhnul tomu, že mě maminka dovede zpět do dědečkova domu. Domníval jsem se, že můžu takhle kráčet stále dál a nedbat na to, že venku už měsíc vystoupal vysoko na nebe.

Maminka se mě od toho nesnažila odradit. Už se chystala zas na dva týdny zemřít, stála na místě a zdálky mě mlčky pozorovala.

Zastavil jsem se. Náhodně jsem z police sebral jedno auto na hraní a chtěl jsem po mamince, aby mi ho koupila, že teprve pak se s ní zase rozloučím.

Až za dlouho poté jsem zjistil, že jsem si z té police vytáhl popelářské auto.

A ještě za delší dobu, poté, co jsem se s maminkou rozloučil, objevila se v tom světlém a čistém obývacím pokoji hlava navlečená do sítky na vlasy, která vyprskla smíchy a řekla: „Dala mu popelářské auto!“ Byla to má teta.

Vzápětí se rozesmál i můj strýc, který byl jako její dvojče, a odhalil mi při tom svou tlustou dáseň, ve které chyběly přední zuby. O několik dní dříve zase skočil dolů z balkonu a rozbil si hlavu. Myslím, že jsem se taky zasmál. Vzpomínám si, že se žlutá barva na popelářském autě postupně celá oloupala a sama se tak nakonec stala odpadem, jaký takové auto vozí.

Předpokládám, že přesně takto je to s čekáním – některé věci potichu zmizí a ty, které zbydou, se všechny promění v odpad.

Čekal jsem na maminku úplně stejně, jako už odedávna čekávala na naše společné neděle ona.

Krk jsem měl neskutečně ztuhlý a neskutečně bolavý. Ale ani tak jsem se nedokázal přimět zvednout hlavu.

A až hodně, hodně dlouho poté mi někdo položil ruce na ramena, aby mě probudil.